

## UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

## CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/652

Karar No : 1980/474

ÖZET : Milli Güvenlik Konseyi 7 Numaralı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına giren, sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin ve sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunan suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Nevzat Açar

O L A Y : İstanbul C. Savcılığı'nca,

1- Sanığın, sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı (Halkın Kurtuluşu Yolunda Gençlik) gazetesinin 6/Haziran/1977 günlü sayısındaki yazılarla komünizm propagandası yapıldığı, komünizmin övüldüğü, milli duyguları zayıflatıcı nitelikte propaganda yapıldığı, hükümetin manevi şahsiyetinin tahkir ve tezyif edildiği ve kanunun cürüm saydığı fiillerin övüldüğü açıklanarak 29.11.1979 günlü iddianame ile Türk Ceza Yasası'nın 142/1-6., 142/4-6., 142/3-6., 159/1., ve 312. maddeleri uyarınca cezalandırılması istemiyle Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmış;

İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi, 18.7.1979 gününde, esas 1977/656, karar 1979/275 sayılı ile: Suçun sıkıyönetim ilanına neden olan suçlardan bulunduğu,

2- Sanığın sahibi olduğu halkın Kurtuluşu Yayınlarından (Halkın Sesi Oportenileri Devrimin propagandasından korkuyor) isimli 18.11.1976 gününde yayınlanan kitapta komünizm propagandası yapıldığı, hükümetin manevi şahsiyetinin tahkir edildiği, Atatürk'ün hatırasına neşreh hakaret edildiği iddiasıyla 18.5.1977 günlü iddianame ile Türk Ceza Yasası'nın 142/1-6., 159/1., ve 5816 sayılı Yasa gereğince cezalandırılması istemiyle Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmış;

İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi, 6.9.1979 gününde, esas 1977/289, karar 1979/196 sayılı ile: Anayasa Mahkemesi'nin 20.3.1979 günlü, 1979/4-46 sayılı kararına göre, davanın sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmesi gerektiği,

3- Sanığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı (Halkın Kurtuluşu) gazetesinin 20/Haziran/1977 günlü sayısında ki yazılarla komünizm propagandası yapıldığı, komünizmin övüldüğü, bölücülük propagandası yapıldığı, Devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir edildiği ve kanunun cürüm saydığı fiillerin övüldüğü iddiasıyla 1.9.1977 günlü iddianame ile Türk Ceza Yasası'nın 142/1-6., 142/4-6., 142/3-6., 159/1., 311., 312. maddeleri uyarınca cezalandırılması istemi ile Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmış;

İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 16.7.1979 günlü, esas 1977/439, karar 1979/187

sayı ile:Yükletilen suçların,sıkıyönetim ilanına neden olan suçlardan bulunduğu;

4-Sanığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı (Halkın Kurtuluşu)gazetesinin 6/Haziren/1977 günlü sayısında ki yazılarla komünizm propagandası yapıldığı, komünizmin övüldüğü, bölücülük propagandası yapıldığı, Devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir ve tezyif edildiği, kanunun cürüm saydığı fiillerin övüldüğü iddiası ile 26.8.1977 günlü iddianame ile Türk Ceza Yasası'nın 142/1-6., 142/4-6., 142/3., 159/1., 311., ve 312. maddeleri uyarınca cezalandırılması istemiyle ağır ceza mahkemesine kamu davası açılmış;

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 18.12.1978 gününde, esas 1977/414, karar 1978/404 sayı ile: Bu dosyanın mahkemelerinin 1977/566 esas sayılı dosyası ile irtibatı nedeni ile birleştirilmesine karar vermiş,

5- Sanığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı (Halkın Kurtuluşu yolunda Gençlik) gazetesinin 20/Haziren/1977 günlü sayısında komünizm propagandası yapıldığı, komünizm ve kanunun cürüm saydığı fiillerin övüldüğü açıklanarak 16.11.1977 günlü iddianame ile Türk Ceza Yasası'nın 142/1-6., 142/4-6. ve 312. maddeleri uyarınca cezalandırılması istemi ile Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmış;

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 19.11.1979 gününde, esas 1977/566, karar 1979/34 sayı ile: Suçların niteliğine göre davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi,

Gerekçesi ile mahkemelerinin görevsiz olduğuna karar vermişlerdir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi;

1- Görevsizlik kararı ile gelen işbu davaların birleştirilmesine ve yargılamanın 1980/120 esasta kayıtlı dosya üzerinden yürütülmesine,

2- 9.9.1980 gününde, 1980/120 esas sayı ile de, sanığın yükletilen suçların, sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunmadığından, davada Adli Yargı'nın görevli olduğu kanısına vararak, görevli yargı yerini belirtmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına ve duruşmanın ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun başkanlığında, Fethi Özduval, İsmail Oğuz, Orhan Erdem, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmaları ile yaptığı 8.12. 1980 günlü toplantıda, geçici raportör Hüseyin Çakıroğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Askeri, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Adli Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan, toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Düşmüş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Yavuz Ögüt'ün yazılı düşünceler doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sanığa atılı suçların,amacı,cumhuriyeti,vatan ve milletin bütünlüğünü,bölünmezliğini ve bağımsızlığını tehlikeye düşüren ve ortadan kaldırmaya zemin hazırlayan olayların fikri ve eylemsel yapısını önceden hazırlamak olmasına göre,Milli Güvenlik Konseyi 7 Sayılı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına girdiği ve böylece sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkili olduğu,gerçi suç,1402 sayılı Yasa'nın 2301 sayılı Yasa ile değişik 13/a.maddesinde belirlenen ve sıkıyönetim ilanından üç aydan daha önceki bir tarihte işlenmişse de,sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı açık bulunduğundan,aynı Yasa'nın 13/b.maddesi hükmü uyarınca,davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekir.

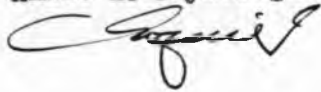
Bu nedenle,İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe İsmail Oğuz,Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın,niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiği bu nedenle,İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine,İsmail Oğuz,Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 8.12.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

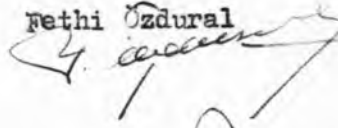
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu



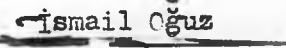
Üye

Fethi Özdural



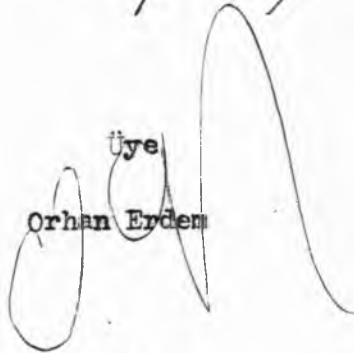
Üye

İsmail Oğuz



Üye

Orhan Erdem



Üye

Şeref Tolungüç

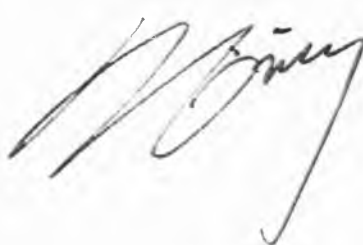


Bu kararın Resmi Gazete'de yayımı uygulanır.



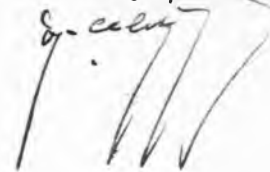
Üye

Servet Tüzün



Üye

Hasan Çelikkale



1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesi: "Sıkıyönetim ilanına sebep olan suçların, sıkıyönetim ilanından evvel işlemiş olanlarla sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılır." hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş. senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dava dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderilüyordu.

Böylece geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden:

"a) Sıkıyönetim ilan edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları..... sıkıyönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır....." biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat herne kadar M.C.K. tarafından yapılmış ise de, maddenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalarda gerekçeler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetce "sıkıyönetim ilanına sebep olan olaylara ilişkin suçlar "deyimi kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş Milli Savunma Komisyonu Türk Ceza Kanunu'nda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamlara sebebiyet verdiği için (umumi ve müşterek gaye) ibaresinin metinden çıkarılmış, ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükü hafifletmek için 1 yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adalet ve Plan Komisyonlarında 1 aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Plan Komisyonu maddenin (b) bendinin düzenlenirken Milli Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için, suçlar arasında kilit irtibat kavramı yerine geniş ve genel gaye içerisinde irtibat....." biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan ibaresi ile Milli Güvenlik Konseyi'nce kabul edildiğine göre aynı gerekçelerin benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığı altında ele alınıp irtibatı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilanını gerektiren bir olay olacak, bu olayın oluşturduğu veya 6136 sayılı kanunun 12. maddesinin ihlal eden suç, sıkıyönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş olacaktır. (b) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince el konulmuş bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki ".....umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı....." ibaresinin boyunlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden tedvin edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süreyle hudutlandırılması, buna rağmen bir örgüt mensuplarının da bir a da yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığında (b) bendindeki irtibat (a) bendine göre el konan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyeti dışına taşmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmayacağı inancındayız.

Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 Nolu Kararına gelince :

Milli Güvenlik Konseyi, 1 Nolu bildirisini ile, 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulları hazırlayan olayları da belirterek, bütün yurttaki sıkıyönetim ilan ettiğine göre sıkıyönetim ilan nedenlerini genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulan-

sında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilan nedeni olup olmayacağı hususundaki tereddüdü gidermek bazı suçlarda ihtas etmek amacıyla (7) nolu kararını yayınladığı bu kararın 4. maddesinde; "1402 sayılı sıkıyönetim kanunu hükümlerine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren, suçlarla, cumhuriyete, milli güvenlik konseyinin varlığına, bildiri emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğine, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmay yönelik işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır". kuralını vazettiği kararda genel hatları ile belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanununun ve bu kanuna atıfta bulunan sıkıyönetim kanununda mevcut olduğu halde ayrıca burada sayılmaları bu suçları oluşturan olayların da sıkıyönetim ilan nedeni olduğunun vurgulanmak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu karardan 4 gün sonra yine aynı iradece 19.9.1980 tarih 2301 sayılı kanuna sıkıyönetim kanununca yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklik mezkür kanunun 13/a. maddesindeki 3 aylık süre getirildiği, bu üsül hükümünün geçmişe de (makabline) uygulanacağı, 7 Nolu kararın (4.) maddesinin, sıkıyönetim kanunuyla birlikte düşünümlere uygulanması gerekeceği, binaen aleyh belirtilen sürenin- Her ilde ilan edilmiş tarihi nazara alınarak- 7 Nolu kararda belirtilen suçlarda da aranacağı, ayrıca olayımızda sıkıyönetim kanununun 13/b. maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan biçimde sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla da irtibatlı olma hali zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibarıyla işbu nedenlerle sıkıyönetim ilanından 3 aydan daha önce 5.10.1979 tarihinde ika edildiği iddia olunan dava konusu ~~suçlara~~ sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamayacağı görüşüyle çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

İsmail Özü

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

G/T.